

PASSFR.EU

A Digital Learning Platform for Generation Z:
Passport to IFRS®

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

A Digital Learning Platform for Generation Z: Passport to IFRS®

UFRS® 9 Finansal Araçlar

Funded by the Erasmus+ Program of the European Union. However, European Commission and Turkish National Agency cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

© Copyright 2021, Istanbul University

ÖRNEK OLAY ÇALIŞMASI - UFRS® 9 FİNANSAL ARAÇLAR

Giriş

Finansal araçların muhasebeleştirilmesi karmaşık ve kapsamlı bir konudur. UFRS 9, finansal araçların muhasebeleştirilmesi, bilanço dışı bırakılması ve değerlemesi gibi konular için çerçeve belirlemektedir. Finansal araçlarla ilgili iki gelir unsuru vardır. Birincisi finansal araçlardan kaynaklanan faiz, temettü gibi gelir kalemleridir. İkincisi, finansal aracın gerçeğe uygun değer farklarıdır.

Bu örnek olayda finansal aracın değerinin finansal durum tablosunda nasıl gösterileceği ve finansal araçların sınıflandırılmasına bağlı olarak değer farklarının nasıl raporlanacağına açıklanması amaçlanmaktadır.

Örnek Olay Hakkında Bilgi

2020, River işletmesi için çok başarılı bir yıl olmuştur. İşletme, 2020 yılında karlılığını önemli ölçüde artırmıştır. Bu başarılı finansal performansın bir sonucu olarak, işletmenin faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışları önemli ölçüde artmıştır. Bu da işletmenin nakit ve nakit benzerlerinin üçe katlanarak 2021'de önemli bir nakit fazlasına sahip olmasına neden olmuştur. River yönetimi yaptığı değerlendirme sonucunda nakit fazlasının bir kısmı ile faiz getirisi sağlayacak yatırımlar yapılmasına, kalan kısmı ile de özkaynak araçları alınmasına karar vermiştir.

River işletmesi, Mart 2021'de borsadan üç farklı şirketin hisse senedini (Purple işletmesi, Turquoise işletmesi ve Mandarin işletmesi) satın almıştır. Satın alınan hisselerin toplam maliyeti aşağıdaki gibidir.

Purple işletmesi	25.600PB
Turquoise işletmesi	68.800PB
Mandarin işletmesi	47.300PB

River işletmesi yönetimi, bu sermaye yatırımlarını Gerçeğe Uygun Değer Farkı Diğer Kapsamlı Gelire Yansıtılan Finansal Varlık (GUDDKGFV) olarak sınıflandırmaya karar verdi.

River işletmesi ayrıca 1 Temmuz 2021'deki bir işletmenin tahvil halka arzından 96.139 PB değerinde tahvil satın almıştır. Tahvilin nominal değeri 100.000 PB ve nominal faiz oranı %9'dur. Faiz ödemeleri altı ayda bir 30 Haziran ve 31 Aralık tarihlerinde yapılmaktadır. Tahvil River işletmesine %10 faiz getirisi sağlayacaktır. River yönetimi, bu tür yatırımlar için iş modelinin faiz geliri elde etmek olduğunu belirlemiştir.

River işletmesinin 2021 sonundaki yatırımlarının değerine ilişkin aşağıdaki veriler mevcuttur.

Purple işletmesi	35.400PB
Turquoise işletmesi	65.000PB
Mandarin işletmesi	50.700PB
Tahvil değeri	92.000PB

2021'de River işletmesi, tahvil yatırımından 4.807 PB faiz geliri elde etmiş ve 4.500 PB tutarında faiz tahsil etmiştir.

2022 yılı sonunda River işletmesinin yatırımlarına ilişkin bilgiler aşağıdaki gibidir.

Purple işletmesi	38.400PB
Turquoise işletmesi	67.500PB

Mandarin işletmesi	40.700PB
Tahvil değeri	98.000PB

2022'de River işletmesi, tahvil yatırımından 9.661 PB faiz geliri kazanırken ve 9.000 PB tutarında faiz tahsil etmiştir. 2022 yılı sonunda River yönetimi, her iki yatırım için iş modelinin değiştiğine ve bu yatırımlar için bir iş modelinin finansal araçların fiyat değişikliklerinden kar elde etmek olduğuna karar vermişti. Bu nedenle, tüm yatırımların artık Gerçeğe uygun değer farkı kar veya zarara yansıtılan Finansal Varlık (GUDKZFV) olarak yeniden sınıflandırılacağını belirtmişlerdi.

Tartışma Soruları

- a. River işletmesi finansal araç yatırımlarını, 31 Aralık 2021 tarihli finansal durum tablosunda nasıl sunulmalıdır? 2021 yılı kar zarar tablosunda bu yatırımlar ilişkin ne raporlanmalıdır?
- b. River işletmesi, finansal araçlarını 2022 yılı sonunda yeniden sınıflandırabilir mi?
- c. 2022 yılı finansal tablolarında raporlanacak hesaplar ve tutarlar ne olmalıdır?

ÖRNEK OLAYIN ÇÖZÜMÜ- UFRS 9 FİNANSAL ARAÇLAR

- a. River yönetimi, hisse yatırımlarını ilk muhasebeleştirmede Gerçeğe Uygun Değer Farkı Diğer Kapsamlı Gelire Yansıtılan Finansal Varlık (GUDDKGFV) olarak sınıflandırmaya karar vermiştir. River yönetimi özkaynak araçları yatırım portföylerinin toplam değerindeki değişikliği diğer kapsamlı gelirlerin bir parçası olarak rapor edecektir.

River yönetimi sadece faiz geliri elde etmek amacıyla tahvil yatırımlarını elinde tutma kararı almıştır. Bu nedenle, bu yatırımlar itfa edilmiş maliyeti üzerinden değerlendirilen finansal varlıklar olarak sınıflandırılmalıdır. Hisse senedi (özkaynak aracı) ve borçlanma aracı yatırımları, 31 Aralık 2021 tarihli finansal durum tablosunda ve 2021 yılı kar zarar tablosunda aşağıdaki şekilde gösterilecektir.

31 Aralık 2021	Defter değeri, PB	Gerçeğe uygun değer, PB	Gerçekleşmemiş kazanç (kayıp), PB
Purple şirketi	25.600	35.400	9.800
Turquoise şirketi	68.800	65.000	(3.800)
Mandarin şirketi	47.300	50.700	3.400
Toplam			PB9.400

Finansal Varlıklar (GUDDKGFV) 9.400
Gerçekleşmemiş elde tutma kazancı (DKG) 9.400

Tahvil yatırımından elde edilecek faiz gelirinin ve tahvilin dönem sonu değerinin tespit edilebilmesi için tahvil itfa tablosunun hazırlanması gerekmektedir. İşletme tahvil yatırımından periyodik olarak %5 kazanacak ve her altı ayın sonunda 4.500 PB faiz tahakkuk ettirecektir. Tutarlar tabloda yuvarlanmıştır.

Dönemler	Dönem başı		Dönem sonu bakiye,	
	bakiye, PB	Faiz geliri, PB	Faiz geliri, PB	PB
2021/2	96.139	4.807	4.500	96.446
2022/1	96.446	4.822	4.500	96.768
2022/2	96.768	4.838	4.500	97.107

Finansal Varlıklar (İMFV) 307
Nakit 4,500
Faiz geliri 4,807

2021 yılı sonunda bu yatırımlar finansal tablolarda aşağıdaki gibi yer alacaktır.

River İşletmesi 31.12.2021 tarihli Finansal Durum Tablosu	
VARLIKLAR	BORÇLAR
Özkaynak aracı yatırımları 151.100	ÖZKAYNAK
Borçlanma aracı yatırımları 96.446	Gerçekleşmemiş elde tutma kazancı 9.400

River İşletmesi 2021 yılı Kar/Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu	
KÂR/ZARAR	
Faiz Geliri	4.807
DİĞER KAPSAMLI GELİR	
Gerçekleşmemiş elde tutma kazancı	9,400

- b. River yönetimi, iş modellerindeki değişikliğe bağlı olarak finansal araçların sınıflandırmasını değiştirebilir. Ancak, özkaynağa dayalı araçlar için, ilk muhasebeleştirmede Gerçeğe Uygun Değer Farkı Diğer Kapsamlı Gelire Yansıtılan Finansal Varlık (GUDDKGFV) olarak geri çevrilemez bir şekilde belirlenmiştir.
- c. Özkaynağa dayalı araçlar geri alınamaz şekilde Gerçeğe Uygun Değer Farkı Diğer Kapsamlı Gelire Yansıtılan Finansal Varlık (GUDDKGFV) olarak sınıflandırılır ve bunlarda herhangi bir değişiklik yapılmayacaktır. Böylece 31 Aralık 2022 tarihindeki değerleri aşağıdaki gibi olacaktır.

31 Aralık 2021	Defter değeri, PB	Gerçeğe uygun değer, PB	Gerçekleşmemiş kazanç (kayıp), PB
Purple şirketi	35.400	38.400	3,000
Turquoise şirketi	65.000	67.500	2,500
Mandarin şirketi	50.700	40.700	(10,000)
Toplam			PB(4,500)

Gerçekleşmemiş elde tutma kazancı (DKG)	4.500
Finansal Varlıklar (GUDDKGFV)	4.500

Tahviller için öncelikle 30 Haziran ve 31 Aralık tarihleri için faiz geliri ve faiz tahsilatı kayıtlarının yapılması gerekmektedir.

30 Haziran 2022

Finansal Varlıklar (İMFV)	322	
Nakit	4.500	
Faiz Geliri		4.822

31 Aralık 2022

Finansal Varlıklar (İMFV)	338	
Nakit	4.500	
Faiz Geliri		4.838

Bu kayıtlardan sonra, yatırımın defter değeri 97.107 PB olacaktır. Yılsonunda tahvil yatırımı yeniden sınıflandırılmalıdır. Yeniden sınıflandırma ile tahvil, Gerçeğe uygun değer farkı kar veya zarara yansıtılan Finansal Varlık (GUDKZFV) olarak raporlanacaktır. Yeniden sınıflandırma sonucunda tahvil yatırımının değeri 31 Aralık 2022 tarihindeki gerçeğe uygun değeri olacaktır. Değerleme farkı ise kar zararda raporlanacaktır.

31 Aralık 2022

Finansal Varlıklar (GUDKZFV)	98.000	
Finansal Varlıklar (İMFV)		97.107
Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kazancı	893	

Finansal yatırımlar yılsonu finansal tablolarında aşağıdaki gibi olacaktır.

River İşletmesi 31.12.2022 tarihli Finansal Durum Tablosu		
VARLIKLAR		BORÇLAR
Özkaynak aracı yatırımları	146.600	
Borçlanma aracı yatırımları	98.000	ÖZKAYNAK
		Gerçekleşmemiş elde tutma kazancı 4.900
River İşletmesi 2022 yılı Kâr/Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu		
KÂR/ZARAR		
Faiz Geliri	8.661	
Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kazancı	893	
DİĞER KAPSAMLI GELİR		
Gerçekleşmemiş elde tutma kazancı	(4.500)	